

 [instagram.com/harmonija_knjige](https://www.instagram.com/harmonija_knjige)
 [facebook.com/harmonija_knjige](https://www.facebook.com/harmonija_knjige)
www.harmonijaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA:

Anthony de Mello

Rediscovering Life: *Awaken to Reality*

Copyright © 2012 by Center for Spiritual Exchange, Inc.

All rights reserved. This translation published by arrangement with Image, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2020

ZA IZDAVAČA:

Marko Sabovljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Marina Sabovljević

PREVOD:

Irina Vujičić

LEKTURA I KOREKTURA:

Maja Banjac Kesić

DIZAJN KORICE:

Siniša Subotić

ŠTAMPA:

Alpha print, Zemun

TIRAŽ:

1000

IZDAVAČ:

Publik praktikum

Dobrovoljačka 10/1, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

Sva prava su zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

ANTONI DE MELO

OTKRIJTE ŽIVOT IZNOVA

• *Probudite se za stvarnost* •

HARMONIIJA

*„Zašto si sakrio tajnu sreće od mene?”
upita učenik učitelja.*

„Jesi li čuo ovu pticu kako peva?”

„Da”, odgovori učenik.

*„Sada znaš”, reče učitelj, „da ništa nisam
sakrio od tebe.”*

„Da”, reče učenik.

PREDGOVOR

Veoma retko naidete na knjigu koja zaista može da vam promeni život. *Otkrijte život iznova* jedna je od tih knjiga.

Zasnovana na utočištu koje je Toni održao 1984. godine, u saradnji sa Univerzitetom Fordam, *Otkrijte život iznova* približava njegov dar pripovedanja – njegove poruke mira, prihvatanja, saosećanja i prosvetljenja – savremenoj publici.

Bilo da vam je šesnaest ili šezdeset godina, nije važno u kom uzrastu počinjete da čitate mudre reči Tonija de Mela. Nije bitno od koje ćete stranice početi da čitate, niti koliko stranica čitate odjednom. Njegove reči obiluju mudrošću – mudrošću koja zna da se razvoj odvija postepeno, ili, u nekim slučajevima, naglo. Ponekad, iz čista mira, probudite se jednog dana, i sve je drugačije.

Poigravajte se rečima koje ćete naći u ovoj knjizi. Dozvolite da vam zaskoče um kad ih ne očekujete – dok stojite u redu na kasi, dok ste zaglavljeni u saobraćajnom špicu ili dok čekate na semaforu da pređete ulicu. Otkrijte iznova šta znači biti srećan i istrajno osećati spokoj.

Reče odbačeni ljubavnik: „Jednom sam se opekao. Nikad se više neću zaljubiti.”

Reče učitelj: „Isti si kao mačka koja više neće da sedne na peć jer se već jednom opekla na nju.”

Najdragocenije što u životu trošite je VREME!
Ne trošite više ni sekunde na nezadovoljstvo i nesreću!

Džonatan Galente i Dezmond Toui,
poverenici, De Melo Stroud
duhovni centar

OTKRIJTE
ŽIVOT
IZNOVA

P očeću tako što ću vam ispričati šta planiram da uradim. Tema je ponovno otkrivanje života.

Otkrio sam nešto pre desetak godina i od tada mi se život preokrenuo naglavačke, desila mi se prava revolucija u životu. Sada ću ovde to podeliti s vama. Radujem se zbog toga, na neki poseban način, iako mi možete reći: „Kako to da si saznao za to tek pre deset godina? Zar nisi čitao Jevanđelja?” Naravno da sam čitao Jevanđelja, ali prosto nisam video. Bilo je tu, ali ja ga nisam video.

Kasnije, pošto sam otkrio, počeo sam to da pronalazim u svim znamenitim verskim spisima, i zapanjio sam se. Hoću da kažem, čitao sam, ali nisam prepoznavao. Kamo sreće da sam to otkrio kad sam bio mlađi! Oh, koliko bi onda sve bilo drugačije!

Koliko će mi trebati vremena da to vama prenesem? Sumnjam da će biti potrebno više od dva minuta. Da dostignete ili ostvarite ovo o čemu ću govoriti može vam trebati dvadeset godina, petnaest godina, deset godina, deset minuta, ili jedan dan, tri dana – ko zna. Zavisi od vas.

U godinama nakon mog prvobitnog otkrića, različiti ljudi govorili su mi da je i u njihovom životu nastupila revolucija. Ali ne mnogo ljudi – žao mi je što to moram reći, čak veoma

malo njih. Ako bi me od hiljadu ljudi koji me slušaju samo jedna osoba zaista čula, mislim da bi to bio veoma dobar prosek. Da li je to teško čuti? Da li je teško razumeti?

Toliko je prosto da bi i sedmogodišnje dete moglo da razume.

Nije li to divno! Štaviše, kad danas bolje razmislim, pitam se: *Zašto ja to nisam uvideo?*

Ne znam. Ne znam zašto nisam uvideo, ali prosto nisam. Možda će neko od vas to videti danas, ili može postati deo toga. Šta vam je potrebno da biste shvatili? Samo jedno: sposobnost da slušate. To je sve. Da li ste u stanju da slušate? Ako jeste, možda ćete i uspeti da čujete.

Međutim, slušanje nije tako lako kao što možda mislite. Zašto? Zato što uvek slušamo naoružani fiksnim konceptima, fiksnim predrasudama. Ali slušati ne znači gutati. To je naivnost. „Oh, on tako kaže, i ja to prihvatam.”

Ne želim da bilo ko od vas veruje u nešto dok me sluša. Hoću da kažem, možete da verujete onome što crkva uči; možete da verujete onome što Biblija kaže i slično. Nemojte verovati meni zdravo za gotovo. Želim da sumnjate u sve što govorim, da razmišljate o tome, da mi se suprotstavljate. Slobodno to radite i dok govorim. Postavljajte pitanja, dižite ruke u svakom trenutku.

S druge strane, slušati ne znači ni napadati, iako ću ponekad reći nešto što je toliko novo da će neki od vas pomisliti da sam lud, da nisam normalan. Zato ćete ponekad biti u iskušenju da me napadnete. Ako marksisti kažete da marksizam nije ispravan, on će vas verovatno odmah napasti. Ako kapitalisti kažete da kapitalizam nije u redu, on odmah kreće u napad. Isto je ako kažete Amerikancu: „Hej, znaš, u Sjedinjenim Državama nije baš sve sjajno...”, a isto važi i za Indijca ako napadate Indiju i slično.

Ne znači da samo gutate, ne znači da napadate. Ne znači da se slažete.

Jeste li čuli za isusovskog generala koji je bio veoma uspješan? Ljudi su ga pitali: „Kako to da ste toliko uspješan isusovski general?”

Odgovarao im je: „Veoma je prosto. Formula je prosta. Slažem se sa svima. Jednostavno se sa svima slažem.”

Oni bi rekli: „Ne budite apsurdni. Kako možete biti uspješan general ako se sa svima slažete?”

Odgovarao je: „Baš tako. Kako bih mogao da budem uspješan general ako bih se sa svima slagao?”

Dakle, ne govorim da treba da se slažete sa mnom. Možete i da mi se protivite, a da shvatite ono o čemu govorim. Nije li to zadivljujuće! To znači da ste na oprezu. Budite na oprezu. Budite budni. Slušajte otvorenog uma. Ni to nije lako – slušati otvorenog uma, bez predrasuda, bez fiksnih formula.

Baš juče neko mi je ispričao priču. Znaite onu čuvenu: „Jabuka na dan – doktor iz kuće van”? E pa, neki čovek bio je u ljubavnoj vezi s doktorovom ženom i jeo je jabuku na dan, tako da on to uopšte nije dobro shvatio! Živeo je u skladu sa fiksnom formulom, razumete? To je fiksno stanovište.

Nedavno sam čuo i priču o svešteniku koji je pokušavao da ubedi svog parohijana alkoholičara da prestane da pije. Sveštenik je uzeo čašu alkohola, čistog alkohola, i uzeo je insekta, crva, i ubacio ga u čašu. Jadni crv počeo je da se migolji i brzo je uginuo. I sveštenik je rekao parohijanu: „Jesi li shvatio naravoučenije, Džone?”

Džon je odgovorio: „Da, oče, shvatio sam. Shvatio sam naravoučenije. Imate neki virus u stomaku i alkohol je prava stvar koja će vam pomoći da ga ubijete.” Da, shvatio je naravoučenije. Ali Džon nije slušao. Nije slušao.

Znam i za slučaj gde jedan sveštenik nije slušao. Čovek je došao u posetu svešteniku. Sveštenik je čitao novine, nije hteo da ga niko uznemirava. Čovek je rekao: „Izvinite, oče?” Sveštenika je to iznerviralo; ignorisao ga je. „Izvinite, oče?”

Sveštenik je popustio: „Izvoli, šta je bilo?”

„Možete li mi reći šta izaziva artritis, oče?”

Sveštenik se razljutio. „Šta izaziva artritis? Alkoholizam izaziva artritis, ako baš hoćeš da znaš. Jurenje za ženama izaziva artritis. Kockanje izaziva artritis, moliću lepo. Zašto pitaš?”

Čovek je rekao: „Zato što ovde u novinama piše da papa boluje od artritisa.”

Vidite, taj sveštenik nije slušao. Ako ste spremni da čujete nešto novo, jednostavno, ili neočekivano drugačije od svega što ste dosad slušali – jeste li spremni za to? – onda ćete možda uspeti da čujete ono što imam da vam kažem.

Možda ćete shvatiti.

Kada je Isus širio dobre vesti, mislim da su ga napadali ne samo zato što je ono što je propovedao bilo dobro, već i zato što je bilo *novo*. Mi mrzimo sve novo. I ja sam mrzeo sve novo. Dajte mi ono staro. Ne volimo novo. Suviše nas uznemirava. Suviše je oslobađajuće. Dakle, sposobnost slušanja – Buda je to divno sročio. Rekao je: „Monasi i učenjaci ne smeju prihvatati moje reči iz poštovanja, već ih moraju analizirati, kao što zlatar analizira zlato: tako što ga seče, grebe, trlja, topi.” Ne smete prihvatati moje reči samo iz poštovanja, već treba da ih analizirate tako što ćete ih secirati – kao što zlatar zagleda i posmatra zlato, razumete. Secite, grebite, trljajte, topite. U redu, to smo razjasnili.

Šta je to što mi nazivamo *životom*? Pogledajte svet i onda vas pozivam da pogledate svoj život. Pogledajte svet. Siromaštvo je svuda. Nedavno sam pročitao u *Njujork tajmsu* kako

američki biskupi tvrde da u Sjedinjenim Državama trideset tri miliona ljudi živi ispod granice siromaštva, što je procenila sama vlada. Ako mislite da je to siromaštvo, trebalo bi da posetite druge zemlje i da vidite bedu, prljavštinu, jad. To nazivate životom?

E pa, imam vesti za vas. Čak i tu mogu da vam pokažem život. Pre otprilike dvanaest godina upoznao sam jednog vozača rikše u Kalkuti. To je jezivo. Mislim, ljudsko biće; kada se vozite u rikši, ne vuče vas konj, vuče vas ljudsko biće. Životni vek tih sirotih ljudi iznosi od deset do dvanaest godina nakon što počnu da vuku rikšu. Rok trajanja nije im naročito dug. Obole od tuberkuloze. Brzo umiru.

Međutim, Ramčandra – zvao se Ramčandra – imao je tuberkulozu. U to vreme, postojala je grupica ljudi koja se bavila nezakonitom aktivnošću vezanom za izvoz kostura. Vlasti su ih na kraju raskrinkale. Ali znate li šta su oni radili? Kupovali su vaš skelet dok ste još živi. Ako ste veoma siromašni, odlazite kod njih i prodajete sopstveni skelet po ceni od desetak dolara.

Dakle, ti ljudi pitali bi vozače rikši: „Koliko dugo radiš na ulici?”

Neko poput Ramčandre bi odgovorio: „Deset godina.”

A ti kupci bi pomislili: *Nije mu ostalo još mnogo života.* „Dogovoreno, evo ti pare.” Onda, čim jedan od tih ljudi umre, oni dolaze, uzimaju telo, a potom, kada se telo raspadne putem nekog njihovog posebnog procesa, uzimaju skelet.

Ramčandra je prodao svoj kostur, toliko je bio siromašan. Imao je ženu, imao je decu, a imao je i bedu, siromaštvo, jad, neizvesnost. Nikad ne biste pomislili da bi on mogao biti srećan, zar ne? Ali ipak, njega kao da ništa nije moglo da zbuni. Bio je spokojan. Ništa ga nije uznemiravalo. Pitao sam ga: „Zar nisi uznemiren?”

Rekao je: „Zbog čega?”

„Znaš, zbog budućnosti, zbog budućnosti svoje dece.”

Odgovorio je: „Trudim se najviše što mogu, ali ostalo je u božjim rukama.”

Rekao sam: „A tvoja bolest? Ona ti uzrokuje patnju, zar ne?”

Odgovorio je: „Pomalo. Moramo prihvatiti sve što nam život donese.” Nikada ga nisam video neraspoloženog. Ali dok sam razgovarao s njim, iznenada sam shvatio da se nalazim u prisustvu mistika. Odjednom sam shvatio da se nalazim u prisustvu *života*. Život je bio baš tu, preda mnom. On je bio živ. Ja sam bio mrtav.

Sećate se onih divnih Isusovih reči? Pogledajte na ptice nebeske. Pogledajte na ljiljane u polju kako rastu; ne trude se, niti predu. Oni ni časa ne brinu zbog budućnosti. Za razliku od vas. On je bio upravo ovde. Znam da je taj vozač rikše dosad sigurno mrtav. Sreo sam ga nakratko u Kalkuti i onda sam prešao ovamo gde sada živim, dalje na jug u Indiji. Šta se s tim čovekom desilo, to ne znam. Ali znam da sam upoznao mistika. Izvanrednu osobu. On je otkrio život. Otkrio ga je iznova.

Ljudski um je tako neverovatan i zapanjujuć. Izumeo je kompjuter. Podelio je atom. Poslao je brodove u sve-mir. Međutim, nije rešio problem ljudske patnje, očajanja, usamljenosti, praznine. Prilično ste mladi, većina vas, ali iskreno sumnjam da niste spoznali usamljenost, bol, prazninu, depresiju, očaj. Kako to da nismo otkrili rešenje za sve te probleme?

Daleko smo tehnološki napredovali. Da li nam je to podiglo kvalitet života makar i za jedan centimetar? Hoćete da čujete šta ja mislim? Ne, ni za centimetar. O da, ugodnije živimo. Brže. Više je zadovoljstava, zabave – u pravu ste. Više znanja i učenosti. Veći je tehnološki napredak. Ali pitam vas, da li

smo napredovali ka okončanju te usamljenosti, praznine i bola? Da li smo imalo napredovali ka eliminisanju te pohlepe, mržnje i sukoba? Ima li manje borbe? Manje surovosti? Ako hoćete da čujete moje mišljenje, smatram da je sada još gore.

Tragedija je u tome, kako sam otkrio pre nekih deset godina, što je tajna otkrivena. Ali zašto je ne koristimo? Ne želimo, eto zašto. Da li možete da verujete? Ne želimo. *Mi to ne želimo*. Možete li zamisliti da nekome kažem: „Vidi, daću ti formulu od koje ćeš živeti srećno do kraja života. Uživati ćeš u svakom trenutku sve dok budeš živ.” Zamislite da vam to kažem.

U redu, to ću vam danas reći. Daću vam tu formulu. I znate šta će većina vas uraditi? Unapred se izvinjavam što ću vas uvrediti. Ali ako ste iole nalik svima onima koji su dosad dolazili da me slušaju, znate li šta će većina vas uraditi? Reći ćete: „Stani. Nemoj mi reći. Stani. Ne želim da je čujem.” Ne žele da je čuju. Ne morate mi čak ni verovati na reč; dokazaću vam to.

Otpuštanje je put do sreće

Pre šest meseci bio sam u Sent Luisu u Misuriju gde sam držao radionicu. Tu je bio i jedan sveštenik koji je došao da me vidi. Rekao mi je: „Znaš, prihvatam svaku reč koju si izgovorio u ova protekla tri dana, svaku do jedne. A znaš zašto? Ne zato što radim ono na šta nas ti podstičeš – da seciramo i ispitujemo, prekopavamo i analiziramo. Ne. Pre otprilike tri meseca, pomagao sam obolelom od side koji je bio na samrtnoj postelji. Taj čovek ovako mi je rekao: 'Oče, pre šest meseci lekar mi je rekao da mi je ostalo još šest meseci života.' Čovek je umirao.

'Rekao je da mi je ostalo još tačno šest meseci života i verovao sam mu. I znate šta, oče? To su bili najsrećnijih šest meseci čitavog mog protraćenog života. Najsrećniji. Štaviše, nikad ranije nisam bio srećan pre tih šest meseci. Otkrio sam sreću.' Dodao je: 'Čim mi je doktor to saopštio, okanuo sam se napetosti, pritiska, strepnje, nade, i nije me obuzelo očajanje, već najzad sreća.'" Sveštenik mi je kazao: „Znaš, često razmišljam o rečima tog čoveka. Dok sam te ovog vikenda slušao, pomislio sam: *taj čovek je ponovo oživeo*. Govoriš upravo ono što je on govorio." To je čovek koji je shvatio. To je čovek koji je uvideo.

Formula je ovde; tu je, pred vama. Možete je naći u Poslanici Filipljanima: „Ne govorim zbog nedostatka, jer se ja navikoh biti dovoljan onim u čemu sam. Znam se i poniziti, znam i izobilovati; u svemu i svakojako navikoh, i sit biti, i gladovati, i izobilovati, i nemati."

Ovo je bitno: „U svemu i svakojako navikoh, i sit biti, i gladovati, i izobilovati, i nemati." Nešto pre toga, Pavle kaže: „Radujte se svagda u Gospodu, i opet velim: radujte se." Pomislim na Ramčandru u Kalkuti. Pomislim na tu žrtvu side u Sent Luisu. O tome je Pavle govorio. Čitam o tome celog života, ali nikada nisam zaista shvatao. Mislim, uvek mi je bilo tačno pred nosom. Ali nisam shvatao.

Vaš život je u vašim rukama

U redu, pretpostavimo da *želite* to da dokučite. Pretpostavimo da *želite* da uvidite. Šta treba da radite? Treba da shvatite nekoliko istina o sebi.

Šta treba da razumete o sebi? Prvo, život vam je u haosu. Ne volite to da čujete? Možda je baš to i dokaz da je ta izjava

tačna. Život vam je u haosu. Ljudi će mi reći: „Kako to misliš, život mi je u haosu? Dobro mi idu studije, imam dobre roditelje, u dobrim sam odnosima sa svojom porodicom. Imam momka. Imam devojkicu. Svi me vole, uspešan sam u sportu i preda mnom je odlična karijera.”

„Ma stvarno?”

„Stvarno.”

„Misliš da ti život nije u haosu? U redu, onda mi kaži – ovo je lakmus-test. Da li se ikada osećaš usamljeno? Da li nekad patiš? Da li te bilo kada nešto uznemiri?”

„Kako to misliš – zar i ne treba da nas nekad nešto uznemiri?”

„Želiš jasan, prost, direktan odgovor?”

„Aha.”

„Ne.”

„Hoćeš da kažeš kako nikad ništa ne treba da nas uznemiri?”

„Tako je, čuo si me. Ne treba.”

„Ma daj. Ne želim to više da slušam.”

Da li sad vidite na šta mislim? On ima teoriju da osoba mora biti uznemirena, inače nije ljudsko biće. Dobro, budite uznemireni, samo napred. Sve najbolje. Doviđenja.

Znate, ima jedna divna izreka koju često citiram. Ona glasi: „Ne pokušavaj svinju da naučiš da peva. Samo gubiš vreme, a svinja se nervira.” Tu lekciju morao sam da naučim na teži način. Prestao sam da učim svinju da peva. Ne želite da slušate ono što govorim? Čao. Nema rasprave. Ali spreman sam da objasnim, spreman sam da razgovaram. Zašto da pokušavam da se raspravljam? Nema svrhe.

Dakle, da li vas je nekada mučio nekakav unutrašnji sukob? Ne? Svi odnosi sa svim ljudima dobro vam napreduju? Da? Znači, uživate u svakom trenutku svog života? Pa, ne

baš... Vidite šta sam vam rekao? Hej, čekaj malo. U ovoj inkarnaciji – da, da. U redu, čao. Vidimo se nikad. Zašto da se raspravljamo? Nisam zainteresovan za raspravu s vama i tačka. Znam zato što sam i sâm sve vreme to radio. Ne zanima me raspravljanje. Ili ćete se suočiti s činjenicom da vam je život u haosu ili nećete. Ako ne želite da se suočite s time, nemamo o čemu više da razgovaramo.

Kad kažem: „Vaš život je u haosu“, to znači da ste žrtve bola i patnje, barem povremeno. Osećate se usamljeno. Praznina pilji pravo u vas. Uplašeni ste.

„Ja uplašen?“

„Da, da. Život ti je u haosu.“

„Hoćeš da kažeš da ne treba da se plašimo?“

„Ne, gospodine, ili gospođo. Ne treba da se plašite.“

„Ni zbog čega?“

„Ni zbog čega.“

„Ali Muhamed je...“

„Izvinite, kasnije ćemo pričati o Muhamedu. Važi? Hajde da sad pričamo o vama.“

Neustrašivost. Vi nemate pojma šta to znači. A što je posebna tragedija, mislite i da je neustrašivost nedostižna. Ali tako ju je lako steći. Pošto su vam rekli da je nedostižna, nikada nećete ni pokušati da je otkrijete, ali ona je tu, svuda u Bibliji, a vi ne želite da je vidite. Zato što su vam rekli da je nedostižna.

Da li strepите zbog budućnosti? Ima li bilo kakvog traga nemira, brige, uzrujanosti? Da, u haosu ste. A šta mislite, kako bi bilo da to malo sredite? Srediću vam ja taj haos u roku od pet minuta, u zavisnosti od toga koliko ste spremni. Ne morate ustati sa stolice. Možete sedeti na toj stolici i možete srediti život u roku od pet minuta. Iskreno to mislim. Ovo nije nikakav marketinški trik. Iskren sam. Rešenje je

toliko prosto i koliko je smrtno ozbiljno da ljudima promiče. A može biti vaše.

Znate li kako su otkrili rudnike dijamanta u Južnoj Africi? To je veoma zanimljiva priča. Pročitao sam je pre izvesnog vremena. Autor je rekao da je neki čovek, belac, bio tamo u Južnoj Africi i sedeo je u kolibi poglavice nekog od tih južnoafričkih sela. Video je kako se deca igraju nečim nalik na klikere. Dah mu je zastao u grlu kad je shvatio da to uopšte nisu klikeri; to su bili dijamanti. Podigao je nekoliko njih u ruku – to su bili dijamanti.

Onda je rekao poglavici: „Možete li da mi date nekoliko ovih? Znate, imam decu kod kuće koja vole ovu igru, a vaši su malo drugačiji. Daću vam vrećicu duvana za njih.”

Poglavica se nasmejao i rekao: „Ma slušaj, to bi bila pljačka. Mislim, bila bi prava pljačka da ti uzmem duvan za ove drangulije. Ovde ih imamo na hiljade.” I tako mu je dao punu korpu. Čovek je otišao, pa se vratio s mnogo novca, kupio svu tu zemlju i u za deset godina postao je najbogatiji čovek na svetu.

To bi mogla biti parabola. Tragično je, bolno. Kad razmišljam o svom životu, pomislim: *Zašto sam ga protraćio?* Protraćio sam ga. Razni divni poduhvati, verujte mi – služenje pastvi, teološka istraživanja, držanje liturgija i tako dalje, i tako dalje. Što nas više obuzimaju božja posla, mi sveštenici lakše zaboravljamo šta je i ko je zapravo Bog – i postajemo spokojniji. To je Isusova priča. Šta mislite, ko je smakao Isusa? Sveštenici, ko drugi. Religiozni ljudi. To je užas Jevanđelja, razumete?

Zato sada mislim – *protraćio sam život*. Ali nimalo se ne kajem. Zašto izgubiti i minut na kajanje zbog prošlosti! I pored toga, stoji činjenica da sam protraćio život. To me podseća na onu divnu priču o ribaru koji odlazi rano ujutru

da peca, ali previše je – štagod, ne razumem se u te stvari – izgleda da je previše mračno, i nogom udari u nešto što izgleda kao džak. Podigne ga, verovatno ga je voda izbacila na obalu s neke olupine ili tako nešto. Otvori ga i može da napipa kamenčiće unutra. Uzme te kamenčiće i zabavlja se dok ne svane bacajući te kamenčiće daleko u more da vidi da li po zvuku može da oceni koliko je daleko bacio kamenčić.

Kad počne da sviće, pogleda u džak i vidi u njemu tri draga kamena. O Bože, džak je bio pun dragog kamenja, a on to nije ni znao! Prekasno.

Nije prekasno – ostala su tri kamena. *Nije prekasno*.

Vratimo se nazad i pretpostavimo da oni ljudi koji su sedeli na tim rudnicima dijamantata gladuju. Deca su im neuhranjena i oni na sve strane traže hranu. Prose, mole ljude da ih nahrane. I neko im kaže: „Hej, nemojte prodavati ovo imanje. Imate rudnike dijamantata. Vidite ovo? To je dijamant. Možete ga prodati. Mogli biste dobiti 100.000 dolara za ovaj komad...”

Oni odgovaraju: „To nije dijamant. To je kamen.” Uvrteli su sebi u glavu da je to kamen. Odbijaju da saslušaju.

Upravo je takvo stanje ljudi svuda. Ne čuju te. Neće da slušaju. Govoriš im da je život izvanredan, da je život bajan: „Mogao bi da uživaš u njemu. Ne bi bio napet nijednog trenutka, nijednog. Ne bi bilo pritiska. Ne bi bilo strepnje. Želiš li to?” Odgovor: „To je nemoguće. Niko nikad to nije uradio. Ne može se tako živeti.” Nimalo istraživačkog duha, razmatranja, nema: „Hajde da otkrijemo. Hajde da pokušamo.” Ne, ne, ne. Ne može se tako živeti. „Ne želimo da te saslušamo. Naši sveštenici rekli su nam da se ne može tako živeti, naši psiholozi govore da se to ne može postići. Ti sad dolaziš i kažeš nam da *može* tako da se živi?”